

Motion

1980/81:58

av Joakim Ollén

med anledning av proposition 1980/81:17 med förslag till lag mot skatteflykt, m. m.

Innebörden av förslaget till generalklausul i skatterätten är, förenklat, att en i och för sig korrekt åtgärd inte skall ligga till grund för den skattemässiga bedömningen av åtgärden om den har vidtagits för att undga skatt. Med andra ord: en handling erkänns som sådan av rättsordningen men erkänns ändå inte därför att syftet är att undga skatt.

Motiven för förslaget tycks i huvudsak vara två. För det första är det svart att med speciallagstiftning hindra olika kringgåendeförfaranden. För det andra innebär en sådan metod nästan alltid att ändringen kan verkställas först sedan missbruket är ett faktum och kanske har nått en betydande omfattning. Det är möjligt att dessa argument på ett övertygande sätt kan sägas motivera en generalklausul. Kanske kan det t. o. m. hävdas att en generalklausul i någon mån kan förhindra ett antal nya snåriga specialregler för olika skattepliktssituationer. Kvar står emellertid det märkliga förhållandet att en åtgärd som anses giltig såväl skatterettsligt som civilrättsligt ändå inte tillmäts skattemässig betydelse genom denna generalklausul.

Om detta synsätt kan tillämpas till statens fördel och den enskildes nackdel bör emellertid också det omvända förhållandet kunna gälla. I dag anses de skattskyldiga få stå sitt kast om en åtgärd de vidtagit är skattemässigt ogynnsam. Om handlingen i och för sig är korrekt gäller den även om ett förfarande, som skulle ha lett till samma resultat, hade varit skattemässigt gynnsammare. Om emellertid det resonemang som ligger bakom skatteflyktsklausulen tillämpas till fördel för de enskilda, borde det innebära att de skattskyldiga i vissa situationer skulle kunna begära att få en åtgärd bedömd inte med utgångspunkt från hur han faktiskt handlat utan hur det hade varit skattemässigt gynnsammast att handla. Detta innebär självfallet inte att den skattskyldige skulle få möjligheter att utnyttja kryphål. Det skall ju bl. a. den nu föreslagna generalklausulen förhindra. Men det finns atskilliga exempel på av samhället avsedda skatteförmåner som skall tillfalla personer av det ena eller det andra skälet. Det torde emellertid inte vara ovanligt att människor handlar på ett sådant sätt att de inte kan tillgodogöra sig en skatteförmån som samhället i det läget i och för sig hade varit berett att erbjuda. Detta kan i sig sägas vara orättvist. Hittills har emellertid, som nämnts ovan, den skattskyldige ansetts få stå sitt eget kast, så länge vidtagna åtgärder i och för sig varit korrekta.

Det är en viktig princip att balans skall råda i förhållandet mellan statens och de enskildas rättigheter. Den föreslagna generalklausulen i skatterätten bör därför leda till att också en omvänd generalklausul övervägs. Mot den omvända generalklausulen kan visserligen riktas invändningar. Dessa invändningar torde emellertid ha samma bärkraft när det gäller det förslag som nu framlagts från regeringens sida. ●m regeringsförslaget anses lämpligt att genomföra bör därför också en omvänd generalklausul kunna genomföras.

Med stöd av vad som anförts hemställer jag
att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att förutsättningarna för en omvänd generalklausul i enlighet med vad som anförts i motionen skyndsamt utreds.

Stockholm den 6 november 1980

J●AKIM ●LLÉN (m)